

Lakiosasto

18.12.2002

Työeläkelaitoksille

HALLITUS ESITTÄÄ JOUSTOA YEL-VAKUUTTAMISEEN

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrittäjien eläkelain ja sairausvakuutuslain 16 ja 33 §:n muuttamisesta (HE 261/2002 vp)

1 ESITYKSEN KESKEINEN SISÄLTÖ

Hallitus esittää yrittäjien eläkelakia muutettavaksi siten, että YEL-työtulo ja vakuutusmaksun määrä voisivat paremmin seurata yrityksen taloudellista tilannetta ja yrittäjän maksukyvyn vaihtelua.

Yrittäjällä olisi jatkossa tietyin edellytyksin mahdollisuus maksaa vahvistettuun työtuloon perustuvan vakuutusmaksun lisäksi vakuutusmaksua ilman, että vahvistettua työtuloa ja siihen perustuvaa vakuutusmaksua pitäisi pysyvästi korottaa.

Yrittäjä voisi myös tietyin rajoituksin maksaa vahvistettuun työtuloon perustuvan vakuutusmaksun 10-20 prosenttia pienempänä.

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön 22.11.2001 asettaman yrittäjien eläkelain mukaisen työtulon joustavuuden lisäämistä selvittävän työryhmän valmisteleman esitysluonnoksen pohjalta. Muutosten tavoitteena on saada yrittäjien työtulon taso vähitellen kohoamaan, jolloin yrittäjien lakisääteisen eläketurvan taso olisi nykyistä korkeampi.

Ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2005. Muutokset tulisivat voimaan samaan aikaan kuin eduskunnan käsiteltävänä olevassa eläkelainsäädännön muutoksia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 242/2002 vp) ehdotetut yrittäjien eläkelain muutokset.

Lakiosasto

18.12.2002

2

MAHDOLLISUUS MAKSAA LISÄMAKSUA TAI VAHVISTETTUA MAKSUA PIENEMPÄÄ VAKUUTUSMAKSUA

Yrittäjälle vahvistettaisiin jatkossa työtulo kuten nykyisinkin. Yrittäjä voisi kuitenkin maksaa kalenterivuoden vakuutusmaksun vahvistettua työtuloa suurempana ilman, että vahvistettua työtuloa tarvitsisi pysyvästi muuttaa. Lisävakuutusmaksun tulisi olla vähintään 10 prosenttia vahvistetun työtulon perusteella määrätystä vakuutusmaksusta ja enintään vahvistetun vakuutusmaksun suuruinen. Vahvistettuun työtuloon perustuva vakuutusmaksu ja lisävakuutusmaksu eivät kuitenkaan voisi yhteensä olla enempää kuin YEL-työtulon enimmäismäärän perusteella määräytyvä vakuutusmaksu.

Yrittäjä voisi suorittaa myös työtulon perusteella vahvistetun vakuutusmaksun 10-20 prosenttia pienempänä kalenterivuodessa. Vakuutusmaksua ei kuitenkaan voisi maksaa siten pienennettynä, että sen perusteella muodostettu kalenterivuoden työtulo olisi alle YEL-työtulon alarajan. Yrittäjä voisi maksaa pienennettyä vakuutusmaksua seitsemän peräkkäisen kalenterivuoden aikana enintään kolmena vuotena.

Kokonaistyötulon käsite

Joustavien vakuutusmaksujen vuoksi käyttöön ehdotetaan otettavaksi eläkkeen perusteena olevan kokonaistyötulon käsite. Jos yrittäjä on jonakin vuonna maksanut joko lisävakuutusmaksua tai pienennettyä maksua, kyseisen vuoden kokonaistyötulo laskettaisiin vahvistetusta työtulosta ja lisämaksun tai pienennetyn vakuutusmaksun perusteella määräytyvästä työtulosta.

Työkyvyttömyys- tai osa-aikaeläke ja lisävakuutusmaksu

Eläketapahtumaa edeltävänä vuonna maksettua korkeampaa vakuutusmaksua ei otettaisi huomioon työkyvyttömyyseläkkeessä eikä osa-aikaeläkkeen vakiintuneessa ansiotulossa.

Joustomahdollisuus päättyy 62 vuoteen

Yrittäjä ei voisi 62 vuoden iän täyttämisen jälkeen käyttää vakuutusmaksun ylös- tai alaspäin joustomahdollisuutta.

Lakiosasto

18.12.2002

Lisävakuutusmaksu olisi verovähennyskelpoinen

Yrittäjän vapaaehtoisesti maksama lisävakuutusmaksu katsottaisiin la-
kisääteiseen YEL-vakuutusmaksuun perustuvaksi maksuksi, joka olisi
verotuksessa vähennyskelpoinen samalla tavalla kuin vahvistetun työtö-
lon perusteella laskettu vakuutusmaksu.

3

SAIRAUSPÄIVÄRAHAN JA ANSIOON SUHTEUTETUN PÄIVÄRAHAN PERUSTEENA VAHVISTETTU TYÖTULO

SVL:n mukaisen päivärahan perusteena ehdotetaan jatkossakin käytet-
täväksi vahvistettua työtuloa. Samoin ansiosidonnaisen työttömyystur-
van perusteena käytettäisiin vahvistettua työtuloa.

4

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys HE 261/2002 vp on yleiskirjeen liitteenä. Hallituksen
esityksiä voi tilata sekä suomen- että ruotsinkielisenä Oy Edita Ab:n
asiakaspalvelusta puhelimitse numerosta 020 45005 tai sähköpostitse
osoitteesta asiakaspalvelu.publishing@edita.fi Hallituksen esitykset löy-
tyvät internetistä eduskunnan sivuilta osoitteesta www.eduskunta.fi

ELÄKETURVAKESKUS

Helena Tapio

Pirjo Posti

HE 261/2002 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi yrittäjien eläkelain ja sairausvakuutuslain 16 ja 33 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yrittäjien eläkelakia siten, että yrittäjäeläkkeen perusteena oleva työtulo ja vakuutusmaksun määrä voisivat seurata nykyistä paremmin yrityksen taloudellista tilannetta ja yrittäjän maksukyvyn vaihtelua. Ehdotettujen muutosten mukaan yrittäjällä olisi tietyin rajoituksin mahdollisuus maksaa nykyisin jo voimassa olevan, vahvistettuun työtuloon perustuvan vakuutusmaksun lisäksi vakuutusmaksua ilman, että hänelle vahvistettua työtuloa ja siihen perustuvaa vakuutusmaksua pitäisi pysyvästi korottaa. Yrittäjän sallittaisiin myös tietyin rajoituksin maksaa vahvistettuun työtuloon perustuva vakuutusmaksu 10—20 prosenttia pienempänä. Tällainen vakuutusmaksun lisäys ja pienennys olisi mahdollista tehdä kalenterivuosittain ja se vaikuttaisi vastaavasti myös eläkkeen perusteena olevan työtulon määräytymiseen. Ehdotettujen joustomahdollisuuksien avulla pyritään siihen, että yrittäjien eläkelain mukainen työtulojen taso saadaan vähitellen kohoamaan, jolloin myös yrittäjien lakisääteisen eläketurvan taso muodostuisi nykyistä korkeammaksi.

Yrittäjien eläkelakiin ehdotettujen muutosten vuoksi sairausvakuutuslain yrittäjien työtuloa koskevia säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että sairausvakuu-

tusjärjestelmässä työtulolla tarkoitetaan yrittäjien eläkelain mukaista vahvistettua työtuloa, eikä yrittäjän mahdollisesti maksamaan suurempaan tai pienempään eläkevakuutusmaksuun perustuvaa työtuloa. Siten yrittäjien eläkelakiin ehdotetut muutokset eivät suoraan vaikuttaisi sairausvakuutuslain mukaiseen yrittäjien päivärahan tasoon. Myös yrittäjien sairausvakuutusmaksun perusteena käytettäisiin nykyiseen tapaan yrittäjien eläkelain mukaista vahvistettua työtuloa.

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys eläkelainsäädännön muuttamiseksi (HE 242/2002 vp). Esityksen yleisperustelujen 7 kohdan mukaan tarkoituksena on, että sosiaali- ja terveysministeriön 22 päivänä marraskuuta 2001 asettaman yrittäjien eläkelain mukaisen työtulon joustavuuden lisäämistä selvittävän työryhmän ehdotusten pohjalta eduskunnalle annetaan edellä mainitun hallituksen esityksen jälkeen lisämaksumallia koskeva hallituksen esitys. Nyt annettavassa hallituksen esityksessä ehdotetuissa lainmuutoksissa on otettu huomioon edellä mainitussa hallituksen esityksessä jo ehdotetut lainmuutokset ja nyt ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti edellä tarkoitettujen lainmuutosehdotusten kanssa vuoden 2005 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yrittäjien eläkelaki (468/1969; YEL) koskee henkilöä, joka tekee ansiotyötä olematta työsuhteessa taikka virka- tai muussa julkisoikeudellisessa toimsuhteessa. Yrittäjä on velvollinen ottamaan YEL:n mukaisen vakuutuksen vanhuuden, työkyvyttömyyden tai kuoleman varalta. Vakuuttamisvelvollisuuden piiriin kuuluu 18 vuotta täyttänyt yrittäjä, jonka yrittäjätoiminta on jatkunut vähintään neljä kuukautta ja jonka vuosityötulo on vähintään työntekijäin eläkelain (395/1961; TEL) vähimmäisraja kerrottuna kahdellakymmenelläneljällä. Vuoden 2002 indeksitasossa rahamäärä on 5 255,93 euroa vuodessa.

YEL:n 7 §:n 1 momentin mukaan yrittäjälle vahvistetaan työtuloksi se palkka, joka kohtuudella olisi maksettava, jos yrittäjän työtä suorittamaan olisi palkattava vastaavan ammattitaidon omaava henkilö, tai se korvaus, jonka muutoin voidaan katsoa keskimäärin vastaavan yrittäjän työtä (YEL-työtulo). Vuotuista työtuloa ei kuitenkaan vahvisteta 50 000 markkaa suuremmaksi. Markkamäärä on vuoden 1970 indeksissä. Vuoden 2002 indeksitasossa se on 87 679,73 euroa.

Yrittäjätoiminnan alkaessa eläkelaitos antaa valituskelpoisen päätöksen yrittäjän työtulon vahvistamisesta. Jos työtuloon vaikuttavat seikat myöhemmin olennaisesti muuttuvat, tarkistetaan se hakemuksesta. Eläkelaitos voi myös omasta aloitteestaan tarkistaa työtulon. Työtuloa ei kuitenkaan muuteta takautuvasti (YEL:n 7 §:n 2 momentti). Myös työtulon tarkistamisesta annetaan aina erillinen, valituskelpoinen päätös.

Eläketurvakeskus on antanut ohjeet yrittäjän työtulon määräämiseksi. Ohjeet on laadittu yhteistyössä eri toimialajärjestöjen kanssa ja ne pohjautuvat pääasiassa eri toimialoilla vallitsevaan tulotasoon. Työtulolla hinnoitellaan yrittäjän työpanos ja tässä mielessä käsi-

te vastaa työntekijälle maksettavaa palkkaa. Työtulo ei siis määräydy suoraan yrityksen voiton eikä yrittäjän verotettavan tulon mukaan. Työtulo pyritään määrittelemään siten, että tilapäisten muutosten tai katkosten takia sitä ei tarvitse tarkistaa.

Yrittäjän eläkkeen perusteena on yrittäjän työtulo. YEL:n 4 §:n mukaan yrittäjän eläke määrätään erikseen kultakin, vähintään neljä kuukautta kestäneeltä yrittäjätoimintajaksolta jakson keskimääräisen, TEL-indeksillä tarkistetun työtulon perusteella. Jos yrittäjällä on oikeus saada eläkettä kahden tai useamman jakson perusteella, lasketaan kutakin jaksoa vastaavat eläkkeet yhteen. Käytännössä edellä kerrottu merkitsee, että YEL-eläke perustuu jo nykyisin keskimääräiseen työtuloon koko siltä ajalta, jona yrittäjä on työuransa aikana harjoittanut yrittäjätoimintaa.

YEL:n 9 §:ssä säädetään YEL-vakuutusmaksun määräytymisestä. Myös vakuutusmaksun perusteena on yrittäjälle vahvistettu työtulo. YEL-vakuutusmaksu vahvistetaan vuosittain samaksi kuin se prosenttimäärä, jonka voidaan arvioida vastaavan TEL:n vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräistä vakuutusmaksua. Aloittava yrittäjä on oikeutettu 25 prosentin suuruiseen vakuutusmaksualennukseen 48 kuukauden ajan yritystoiminnan alkamisesta. Maksualennuksen saa vielä toiseen yrittäjätoimintaan, jos 48 kuukaudesta maksualennukseen oikeuttavaa aikaa on vielä jäljellä.

YEL-yrittäjien ikäjakautuma on epäedullisempi kuin maan koko työntekijäkunnan, toisin sanoen yrittäjiksi ryhdytään vanhempana kuin yleensä työsuhteeseen, joten keskimääräistä TEL-vakuutusmaksua vastaava maksu ei riitä pitämään YEL-järjestelmän tuloja ja menoja tasapainossa. Sen vuoksi YEL-järjestelmässä valtio viime kädessä vastaa rahoituksesta siltä osin kuin vakuutusmaksut eivät siihen riitä.

Sairausvakuutuslakia (364/1963; SVL) muu-

tettiin heinäkuun alusta 2001 lukien siten, että YEL- ja MYEL-yrittäjien sairauspäiväraha määräytyy YEL:n ja MYEL:n mukaisen työtulon perusteella eli yrittäjälle vahvistetun työtulon perusteella. Myös yrittäjän äitiys-, isyys-, vanhempain- ja kuntoutusraha määräytyvät YEL- ja MYEL-työtulon perusteella. Samassa yhteydessä yrittäjien sairausvakuutusmaksun määräytymisen perusteeksi otettiin YEL- ja MYEL-työtulo. Muutosta koskevan hallituksen esityksen perustelujen mukaan (HE 55/2001) lainmuutoksella pyrittiin takaamaan yritystoimintaa harjoittavalle henkilölle sellainen lyhytaikaisesta sairaudesta aiheuttava työkyvyttömyyden turva, joka vastaa tasoltaan mahdollisimman hyvin työkyvyttömyyden johdosta menetettyä työpanosta ja siitä saamatta jäänyttä tuloa. Muutoksella pyrittiin myös siihen, että yrittäjille lyhytaikaisen työkyvyttömyyden perusteella maksettavan sairauspäivärahan ja pidempiaikaisen työkyvyttömyyden perusteella maksettavan työkyvyttömyyseläkkeen taso määräytyisivät ~~Säilyneenä perustettiin samankaltaisesti~~ myös pyrkimys, että YEL-työtulojen taso nousisi, kun sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen suuruus määräytyisi YEL-työtulojen perusteella.

1.2. Nykytilan arviointi

YEL-järjestelmässä ongelmana on matala YEL-työtulojen taso. Se on keskimäärin yli 40 prosenttia matalampi kuin työeläkevakuutettujen palkansaajien keskimääräinen eläkepalkka. Vuoden 2002 kesäkuun lopussa TEL-vakuutettujen keskieläkepalkka oli 25 596 euroa vuodessa, kun YEL-vakuutettujen eläkevakuutuksen perusteena oleva työtulo oli keskimäärin 15 068 euroa vuodessa. Näin siitä huolimatta, että Eläketurvakeskuksen ohjeiden mukaan YEL-työtulon tulee vastata vähintään yrityksen parhaiten palkatun työntekijän palkkaa.

Yritystoimintaansa aloittaessaan yrittäjät määrittelevät usein YEL-työtulonsa matalalle tasolle eikä sitä myöhemmin koroteta, vaikka yrityksen tulos ja maksukyky antaisi siihen mahdollisuuden. YEL-työtulon muuttamis- mahdollisuudesta huolimatta laki ei sisällä

riittävän kannustavia mahdollisuuksia sopeuttaa vakuutusmaksuja yrityksen taloudellisen tilanteen muutoksiin. Vähentääkseen lähtökohtaisesti kiinteästä YEL-vakuutusmaksusta maksukyvyllään aiheutuvia riskejä yrittäjät pyrkivät asettamaan YEL-työtulonsa huonoimpien vuosien maksukyvyyn tasolle.

Syynä yrittäjien työtulon matalaan tasoon on muun muassa YEL-työtulokäsitteen jäykkyys. Työtulo ei automaattisesti seuraa suhdanteiden vaihtelua vaan työtulon muutosta on haettava eläkelaitokselta ja muutoshakemus on myös perusteltava. Lisäksi työtulon määrittely työpanoksen perusteella on yritystoiminnan luonteelle vierasta, sillä yrittäjän yritystoimintaansa käyttämä työpanos ei aina kuvasta yritystoiminnan tuloksellisuutta.

Myös yrittäjät itse kokevat usein työtulonsa liian pieneksi. Tutkimusten mukaan vain kolmannes työssä olevista yrittäjistä katsoo, että heille vahvistettu YEL-työtulo vastaa yrittäjänä suoritettua työtä. Kaksi kolmasosaa yrittäjistä piti työtuloaan liian pienenä ja vain muutamat liian suurena. Mitä matalammaksi alkutyötulo oli määritetty, sitä yleisemmin yrittäjät pitivät nykyistä työtuloaan liian pienenä (Hyrkkänen, Yrittäjien eläketurva ja sukupolvenvaihdokset. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 1995:1).

Jos YEL-vakuutuksen perustana on liian pieni työtulo, vakuutus ei palvele yrittäjää tarkoitettulla tavalla: työkyvyttömyys-, vanhuus- ja perhe-eläketurva jäävät riittämättömiksi. Tällöin yrittäjältä voi jäädä myös tärkeitä sosiaaliturvaetuuksia pois. Jos eläketurvan perustana oleva vuosityötulo jää alle 10 511,86 euron vuoden 2002 indeksitasossa, yrittäjä ei voi saada osa-aikaeläkettä ja jos vuosityötulo jää alle 8 520 euroa, yrittäjä ei voi saada ansiosidonnaista työttömyysturvaa. YEL-vuosityötulo jää noin 40 prosentilla yrittäjistä osa-aikaeläkkeeseen vaadittavan tason alapuolelle ja 30 prosentilla yrittäjistä ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan vaadittavan tason alapuolelle.

Matalan vakuutustason ongelma koskee erityisesti pienyrittäjiä, koska etenkin yksinyrittäjillä ja vain perheenjäseniä työllistävillä yrityksillä tilausten vähentyessä yrityksen tulot ja maksukyky pienenevät. Suuremmat yritykset voivat sopeutua tilausten vähenemiseen työntekijöiden irtisanomisilla ja lomau-

tuksilla, joiden avulla myös yrittäjän vakuutusmaksukyky voi säilyä muuttumattomana. Tällaisessa tilanteessa yrityksen työntekijöillä on turvanaan palkansaajan työttömyysturva.

Sen sijaan yksinyrittäjillä ja perheyrittäjillä, joita on yli puolet Suomen kaikista noin 220.000 yrityksestä, ei ole vastaavia keinoja käytettävissään yrittäjän ja hänen perheenjäsentensä turvaksi tilausten vähentymisen tai keskeytymisen varalle. Yrittäjien oma työttömyysturva toimii vain yrittäjän lopettaessa kokonaan yrityksensä tai keskeyttäessä sen pitkäaikaisesti.

Kun yrittäjien eläkevakuutusmaksu määräytyy vahvistetun YEL-työtulon perusteella ja on siten riippumaton yrityksen kulloisenkin vuoden todellisesta taloudellisesta tilasta, yrittäjät ovat pyrkineet arvioimaan YEL-työtulonsa niin alhaiselle tasolle, että he voivat selviytyä YEL-vakuutusmaksuvelvollisuudesta myös taloudellisesti vaikeina aikoina. Tämä on johtanut yrittäjien alhaiseen eläketasoon, jota yrittäjät ovat pyrkineet mahdollisuksiensa mukaan oikaisemaan vapaaehtoisin vakuutusin tai muilla keinoin. Jotta yrittäjien lakisääteisen eläketurvan tasoa voitaisiin saada vähitellen nousemaan, olisi yrittäjille tehtävä nykyistä helpommaksi mukauttaa YEL-vakuutusmaksujaan yrityksen taloudellisen tilanteen mukaan. Sopeutumismahdollisuuksien antaminen parantaisi yrittäjien mahdollisuuksia asettaa YEL-työtulonsa nykyistä korkeammalle tasolle.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Ehdotetuissa muutoksissa lähdetään siitä, että yrittäjälle vahvistetaan eläkkeen perusteena oleva YEL-työtulo ja sen perusteella määräytyvä vakuutusmaksu kuten nykyisinkin. Koska YEL-vakuutusmaksun perusteena olevalla vahvistetulla työtulolla ei kuitenkaan nykyisin ole riittävää yhteyttä yrittäjän todelliseen tuloon ja hänen maksukykyynsä, esityksessä ehdotetaan, että nykyiseen tapaan määräytyvään eläke-etuuksien ja vakuutusmaksujen perusteena olevaan työtuloon lisättäisiin yrityksen tuloksen vaihtelua seuraava joustomahdollisuus. Tässä tarkoituksessa YEL:n 7

§:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että yrittäjä voisi maksaa kalenterivuoden vakuutusmaksun vahvistettua työtuloa vastaavaa vakuutusmaksua suurempana (lisävuutusmaksu) ilman, että yrittäjälle vahvistettua YEL-työtuloa ja sen perusteella määräytyvää vakuutusmaksua tarvitsisi heti muuttaa pysyvästi suuremmaksi. Lisävuutusmaksun suuruuden tulisi olla vähintään 10 prosenttia vahvistetun työtulon perusteella määräytyvästä vakuutusmaksusta mutta enintään mainitun vakuutusmaksun suuruinen. Lisävuutusmaksu ja vahvistettuihin työtuloihin perustuva vakuutusmaksu eivät voisi kuitenkaan yhteensä olla kalenterivuodessa enempää kuin YEL-työtulojen enimmäisrajamäärän (87 697,73 euroa) perusteella määräytyvä vakuutusmaksu. Lisäksi ehdotetaan, että yrittäjä voisi suorittaa vahvistettujen työtulojen perusteella määräytyvän vakuutusmaksun vähintään 10 prosenttia ja enintään 20 prosenttia pienempänä kalenterivuodessa. Vakuutusmaksua ei saisi kuitenkaan maksaa siten pienennettynä, että sen perusteella muodostettu kalenterivuoden kokonaistyötulo olisi pienempi kuin YEL-työtulon alaraja. Tällaisen pienennetyn vakuutusmaksun voisi suorittaa seitsemän perättäisen kalenterivuoden aikana enintään kolmena vuotena. Edellä mainittuihin vakuutusmaksujoustoihin liittyen ehdotetaan otettavaksi käyttöön eläkkeen perusteena olevan kokonaistyötulon käsite. Jos yrittäjä on jonain kalenterivuonna maksanut lisävuutusmaksua tai maksanut vakuutusmaksun edellä ehdotetun mukaisesti pienempänä, kyseisen kalenterivuoden kokonaistyötulo laskettaisiin vahvistetusta työtulosta ja lisävuutusmaksun tai pienennetyn vakuutusmaksun perusteella määräytyvästä työtulosta.

Keinottelumahdollisuuksien estämiseksi eläketapahtumaa edeltävänä vuonna maksettua lisävuutusmaksua ei otettaisi huomioon työkyvyttömyyseläkkeessä eikä osa-aikaeläkkeen vakiintuneessa ansiotulossa. Näin ollen lisämaksu ei vaikuta työkyvyttömyyseläkkeen ja osa-aikaeläkkeen määrään samalla painolla kuin vahvistetun YEL-työtulon perusteella määrätty vakuutusmaksu. Yrittäjä ei myöskään voisi 62 vuoden iän täyttämivuoden jälkeen käyttää vakuutusmaksun ylös- tai alaspäin joustomahdollisuutta.

Muun muassa edellä todettujen, yrittäjän omasta aloitteestaan suorittamaan suurempaan vakuutusmaksuun sisältyvien rajoitteiden vuoksi se katsottaisiin lakisääteiseen YEL-vakuutukseen perustuvaksi maksuksi, joka tuloverolain 96 §:n ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 4 a kohdan nojalla olisi verotuksessa vähennyskelpoinen samalla tavalla kuin vahvistetun työtulon perusteella laskettu vakuutusmaksu. Nykyisinkin, kun vahvistetun työtulon määrä korotetaan pysyvästi esimerkiksi kaksinkertaiseksi, vastaava korotettu YEL-vakuutusmaksu on verotuksessa vähennyskelpoinen.

SVL:n 16 §:n 2 momentissa ja 33 §:n 3 momentissa (L 511/2001) oleva viittaus YEL:n työtuloon tulisi tarkistaa vastaamaan nyt ehdotettuja YEL:n muutoksia siten, että SVL:n mukaisen päivärahan perusteena olisi edelleenkin vahvistettu YEL-työtulo.

Työttömyysturvalain 23 a §:n (1317/1994) viittauksella YEL:n mukaiseen työtuloon tarkoitetaan YEL:n mukaista vahvistettua työtuloa. Näin ollen YEL:iin nyt ehdotetut muutokset eivät lähtökohtaisesti aiheuttaisi työttömyysturvalain muutostarvetta. Työttömyysturvalain nojalla annettuun asetukseen työttömyysturvalain täytäntöönpanosta (1327/1999) sisältyy kuitenkin työssäoloehdotta kerryttävän olennaisen yritystoiminnan määrittely. Nyt ehdotettujen YEL:n muutosten vuoksi tulisi selvittää, onko mainittua asetusta tarpeen tarkistaa siltä osin kuin asetuksessa puhutaan YEL:n mukaisesta vakuutuksesta ja toiminnasta, josta työtulo määritellään.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksessä ehdotettujen muutosten tavoitteena on, että yrittäjien vahvistettua työtuloa voidaan nostaa useissa tapauksissa 10 - 20 prosenttia nykyistä YEL-työtuloa korkeammaksi. Vahvistetun työtulon nosto olisi yrittäjän kannalta nykyistä riskittömämpi, koska yrittäjille tulisi mahdollisuus joustaa taloudellisesti huonoimpina vuosina vahvistetusta työtulosta alaspäin. Mahdollisuudella maksaa taloudellisesti hyvinä vuosina eläke-etuutta parantavaa lisävakuutusmaksua kokonaistyö-

tulon oletetaan nousevan ainakin osalla yrittäjistä nykyisestä tasosta keskimäärin 10 - 20 prosenttia.

Esityksen vaikutus YEL -eläkemenoon olisi arviolta -0,5 prosenttiyksikköä työtuloista vuoteen 2010 mennessä ja -2,0 prosenttiyksikköä vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2050, jolloin esityksen voidaan arvioida vaikuttavan täydellä painollaan myös eläkkeisiin, eläkemenon osuus työtuloista säilyisi muuttumattomana verrattuna eläkelainsäädännön muuttamiseksi annetun hallituksen esityksen (HE 242/2002 vp) mukaisen lainsäädännön aiheuttamaan tulo- ja menokehitykseen. Laskelmaa tehtäessä on oletettu, että nyt ehdotettujen muutosten seurauksena keskimääräinen eläkkeen perusteena oleva työtulo nousisi kaikkiaan 10 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Vastaavasti myös keskimääräinen etuustaso nousisi 10 prosenttia, mutta täysimääräisesti vasta vuonna 2050. Valtion osuus YEL -eläkemenosta supistuisi YEL:n maksu-tulon kasvun vuoksi vuonna 2010 noin 15 miljoonaa euroa, vuonna 2020 noin 45 miljoonaa euroa ja vuonna 2030 noin 80 miljoonaa euroa. Vuoden 2030 jälkeen kohonnut työtulotaso alkaisi merkittävämminkin näkyä myös etuuspuolella ja vuonna 2050 valtion osuus YEL -eläkemenosta kasvaisi 50 miljoonaa euroa. Kun etuusmenojen kasvusta kertyvä verotulojen kasvu otetaan huomioon, valtion nettomenot kasvaisivat kuitenkin edellä esitettyä vähemmän. Nykyisin veroperusteina laskettuna nettomenot kasvaisivat vuonna 2050 arviolta 15 miljoonaa euroa. Lisäksi, jos YEL-eläketurvan taso nousee oletetusti, se vähentäisi kansaneläkemenoja. Yrittäjien maksukykyyn kansaneläkemenojen vähennyksellä ei olisi merkitystä, koska yrittäjät eivät osallistu kansaneläkkeiden rahoitukseen.

Eläkelaitoksille esityksessä ehdotettujen muutosten aiheuttamat tietojärjestelmien muutokset merkitsisivät arviolta 1800 henkilötyöpäivän suuruista työpanosta. Muutosten toimeenpano nostaisi jonkin verran myös muita YEL:n hallintokuluja.

Sairausvakuutuslain päivärahat määräytyvät vahvistetusta työtulosta, jossa ei oteta huomioon ehdotettuja YEL-työtulon joustoja ylös- eikä alaspäin. Ehdotettujen muutosten

on kuitenkin arvioitu korottavan vahvistettuja työtuloja vuoteen 2010 mennessä viisi prosenttia. Tämä työtulojen lisäys vaikuttaisi korottavasti sekä sairausvakuutusmaksuihin että sairausvakuutuksen päivärahoihin. Sairausvakuutusmaksut kasvaisivat 0,079 - 5,170 milj. euroa vuodesta 2005 vuoteen 2050. Vastaavana aikana sairausvakuutuksen päivärahamenot kasvaisivat 0,025 - 5,959 milj. euroa. Aluksi työtulon lisäyksestä aiheutuva sairausvakuutusmaksujen kasvu olisi päivärahamenon kasvua suurempi, 54 000 euroa vuonna 2005 ja 116 000 euroa vuonna 2006. Vuodesta 2007 alkaen päivärahamenon kasvu olisi suurempi kuin maksujen lisäys, 40 000 euroa vuonna 2007 ja 54 000 euroa vuonna 2008. Tämän jälkeenkin menojen lisäyksen arvioidaan jatkuvan samansuuntaisena.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriön 22 päivänä marraskuuta 2001 asettaman, yrittäjien eläkelain mukaisen työtulon joustavuuden lisäämistä selvittävän työryhmän valmisteleman esitysluonnoksen pohjalta. Työryhmässä on ollut edustajat myös valtiovarainministeriöstä, Eläketurvakeskuksesta, Kansaneläkelaitoksesta,

Suomen Yrittäjät ry:stä ja Työeläkevakuuttajat TELA ry:stä sekä keskeisistä työmarkkinajärjestöistä, joita ovat edustaneet Palvelutyönantajat ry ja Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry. Esityksen valmistelun yhteydessä on kuultu valtiovarainministeriön verosaston ja verohallituksen edustajia ehdotetun lisävuutusmaksun verovähennysoikeudesta.

5. Riippuvuus muista esityksistä

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen eläkelainsäädännön muuttamiseksi (HE 242/2002 vp). Myös siinä ehdotetaan muutettavaksi yrittäjien eläkelain 1 §:n 3 momentin 2 kohta, 7 §, 7 a §, 9 §:n 1 momentti sekä 13 ja 14 §. Lisäksi hallitus on antanut eduskunnalle esityksen ulkomailla olevien ja eräiden muiden henkilöiden sosiaaliturvan rahoitusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 244/2002 vp). Myös siinä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslain 16 §:n 2 momentti. Nyt ehdotettavissa muutoksissa on otettu huomioon edellä mainituissa hallituksen esityksissä ehdotetut muutokset mainittuihin lainkohtiin sellaisina kuin ne on jo ehdotettu.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki yrittäjien eläkelain muuttamisesta

1 §. Eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä eläkelainsäädännön muuttamiseksi pykälän 3 momentin 2 kohdassa oleva viittaus ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi TEL:n 1 §:n 1 momentin 3 kohtaan. Lisäksi tässä esityksessä 7 §:ään ehdotettujen muutosten vuoksi lainkohdassa oleva viittaus 7 §:ään ehdotetaan täsmennettäväksi 7 §:n 2 ja 3 momentiksi.

7 §. Pykälän 1 momenttiin otettaisiin säännös siitä, että yrittäjän eläkkeen määräytymisperusteena ei enää olisi pelkästään vahvistettu työtulo vaan myös vakuutusmaksun vaihtelut vaikuttaisivat eläkkeen määrään. Tämän mukaisesti 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläke määräytyisi vahvistetusta työtulosta ja suoritetuista vakuutusmaksuista lasketun kokonaistyötulon perusteella siten kuin tässä pykälässä ja ehdotetussa 7 a §:ssä säädetään.

Nykyisin 1 momentissa säädetään myös yrittäjän eläkkeen perusteena olevan työtulon vahvistamisesta sekä vuotuisen työtulon markkamääräisestä ylärajasta. Eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä eläkelainsäädännön muuttamiseksi markkamäärä ehdotetaan muutettavaksi euroiksi, jolloin vuotuisen työtulon yläraja on 8 409,40 euroa. Rahamäärä on vuoden 1970 indeksissä. Vuoden 2002 indeksitasossa rahamäärä on 87 679,73 euroa. Tässä esityksessä nämä säännökset ehdotetaan siirrettäväksi 2 momenttiin.

Voimassa olevan pykälän 2 momentissa säädetään yrittäjän työtulon muuttamisen edellytyksistä sekä osa-aikaeläkettä saavan yrittäjän työtulon vahvistamisesta. Eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä

eläkelainsäädännön muuttamiseksi säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että YEL:n mukainen osuus kaikkien työeläkelakien mukaisesta vakiintuneesta ansiotulosta laskettaisiin samalla tavalla kuin YEL:n osuus tulevan ajan ansiosta. Nyt ehdotetaan lisäksi, että säännös siirrettäisiin pykälän 3 momentiksi.

Nykyinen 3 momentti sisältää säännökset yrittäjän työtulon muuttumisen vuoksi vakuutukseen tehtävän niin sanotun teknisen katkaisun edellytyksistä. Eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä eläkelainsäädännön muuttamiseksi säännös ehdotetaan kumottavaksi tulevaan aikaan ehdotettujen muutosten vuoksi.

Pykälän 4 momentissa säädetään nykyisin eläkkeen perusteena olevan työtulon laskeamisesta. Eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä eläkelainsäädännön muuttamiseksi säännös ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 7 a §:ään ja 4 momentti kumottavaksi. Nyt ehdotetaan, että kumottavaksi ehdotettuun 4 momenttiin otettaisiin säännös yrittäjän mahdollisuudesta maksaa lisävakuutusmaksua. Lisävakuutusmaksua voisi kalenterivuoden aikana maksaa enintään vahvistetun työtulon vakuutusmaksua vastaavan määrän; toisin sanoen vahvistettuun työtuloon perustuvan vakuutusmaksun ja lisävakuutusmaksun yhteismäärä voisi olla enintään vahvistettuun työtuloon perustuvan vakuutusmaksun kaksinkertainen määrä. Vahvistetun työtulon vakuutusmaksun ja lisävakuutusmaksun yhteismäärä ei myöskään saa olla suurempi kuin pykälän 2 momentissa säädetyn työtulon enimmäismäärää vastaava vakuutusmaksu. Lisävakuutusmaksun tulisi kuitenkin olla vähintään 10 prosenttia vahvistetun työtulon vakuutusmaksua vastaavasta määrästä.

Lisävakuutusmaksu olisi osa lakisäätteistä yrittäjän eläkevakuutusmaksua. Se olisi siten

myös verotuksessa vähennyskelpoinen. Jos yrittäjä jatkuvasti käyttää mahdollisuuttaan maksaa suurempaa vakuutusmaksua, kysymyksessä voi olla tilanne, jossa yrittäjälle vahvistetun työtulon korottaminen pykälän 3 momentin mukaisella työtulojen tarkistamismenettelyllä on tarpeen. Yrittäjänkin kannalta olisi tarkoituksenmukaisempaa korottaa vahvistettu työtulonsa kuin jatkuvasti käyttää lisävakuutusmaksumahdollisuutta, sillä muun muassa sairausvakuutuslain mukaiset päivärahaetuudet määräytyisivät kuten nykyisinkin vahvistetun YEL-työtulon perusteella.

Pykälän 5 momentissa nykyisin oleva valtuutussäännös ehdotetaan eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä eläkelainsäädännön muuttamiseksi siirrettäväksi uudeksi 7 b §:ksi ja samalla 5 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Tässä esityksessä 5 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös yrittäjän mahdollisuudesta suorittaa vahvistettujen työtulojen perusteella määräytyvää vakuutusmaksua pienennettynä. Tällöin vakuutusmaksu saa kuitenkin olla enintään viidenneksen pienempi kuin vahvistetun työtulon perusteella määräytyvä vakuutusmaksu, kuitenkin siten, ettei vuosityötulo saa muodostua pienennetyn vakuutusmaksun vuoksi YEL:n vähimmäisrajamäärää pienemmäksi. Vakuutusmaksun pienennyksen tulisi kuitenkin olla vähintään 10 prosenttia pienempi kuin vahvistetun työtulon perusteella määräytyvä vakuutusmaksu. Vakuutusmaksun pienennysmahdollisuutta rajoitettaisiin myös siten, että pienennyksen voisi tehdä vain kerran kalenterivuodessa, ja vuosia, jona pienennettyä maksua voisi maksaa, saisi olla kulloisenkin seitsemän perättäisen kalenterivuoden jaksossa enintään kolme. Siten pienennysmahdollisuutta voisi tietynä vuonna käyttää vain, jos kyseistä kalenterivuotta edeltäneiden kuuden vuoden aikana pienennysmahdollisuutta ei ole käytetty kuin kaksi kertaa.

Lisäksi tässä hallituksen esityksessä pykälään ehdotetaan lisättäväksi 4 uutta momenttia. Pykälän 6 momentin alussa lisävakuutusmaksuoikeutta ja vakuutusmaksupienennysoikeutta rajoitettaisiin siten, että yrittäjä voi käyttää

lisämaksuoikeutta tai vaihtoehtoisesti vakuutusmaksun pienennysoikeutta vain kerran saman kalenterivuoden aikana. Siten myös vakuutusmaksun lisääminen ja pienentäminen saman kalenterivuoden aikana ei olisi mahdollista. Yrittäjä voisi kuitenkin rajata vakuutusmaksun muutoksen kohdistumaan vain osaan kalenterivuodesta. Siten yrittäjä voisi esimerkiksi kalenterivuoden viimeisenä päivänä ilmoittaa eläkelaitokselle maksavansa koko vuodelta tai vaikkapa viimeiseltä yhdeksältä kuukaudelta lisävakuutusmaksua. Lainkohdassa säädettäisiin myös lisävakuutusmaksua ja pienennettyä vakuutusmaksua koskevasta ilmoitusmenettelystä. Yrittäjän olisi ilmoitettava edellä tarkoitettua vakuutusmaksun muuttamisesta eläkelaitokselle kirjallisesti saman kalenterivuoden aikana, jona hän haluaa maksun muuttamista käyttää.

Tarkempi sääntely vakuutusmaksun muuttamismenettelystä ja sen vaikutuksista vakuutusmaksun suorittamiseen olisi yrittäjien eläkelain mukaisen perusvakuutuksen vakuutusehdoissa.

Pykälän 7 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös lisävakuutusmaksun ja vakuutusmaksun pienennyksen vaikutuksesta työtulon määrään. Jos yrittäjä on maksanut lisämaksua, laskettaisiin maksuvuoden työtulo jakamalla kaikki sanottuna vuotena maksetut vakuutusmaksut saman vuoden YEL:n maksuprosentin sadasosalla. Näin saataisiin maksuvuoden työtulo, joka sisältäisi vahvistetun työtulon ja lisämaksusta johtuvan lisätyötulon. Vastaavalla tavalla laskettaisiin alennettu työtulo, jos yrittäjä käyttäisi mahdollisuutta maksaa normaalimaksua pienempää maksua. Eläkelaitoksen tulisi antaa näin laskettavasta työtulosta yrittäjälle erillinen valituskelpoinen päätös. Lisävakuutusmaksun perusteella tällainen päätös voitaisiin antaa vasta sen jälkeen, kun yrittäjä on suorittanut lisävakuutusmaksun eläkelaitokselle.

Pykälän 8 momentissa säädettäisiin yrittäjän vuotuisesta kokonaistyötulosta. Siinä tapauksessa, että yrittäjä ei ole maksanut lisävakuutusmaksua eikä hän myöskään ole maksanut vahvistettuihin työtuloihin

perustuvaa vakuutusmaksua pienempää maksua, yrittäjän vuotuinen kokonaistyötulo olisi sama kuin vuotuinen vahvistettu työtulo. Jos yrittäjä on maksanut lisävakuutusmaksua tai pienennettyä vakuutusmaksua, yrittäjän vuotuinen kokonaistyötulo olisi 7 momentin mukaan laskettu korotettu tai alennettu työtulo. Työtulon korotus ja alennus vaikuttaisivat kaikkiin tämän lain mukaisiin eläke-etuihin. Sen sijaan lisämaksun maksaminen taikka pienennetty vakuutusmaksu eivät vaikuttaisi niihin etuihin ja velvoitteisiin, joiden osalta muualla lainsäädännössä viitataan YEL:n mukaiseen työtuloon.

Keinottelumahdollisuuksien estämiseksi 8 momenttiin sisältyisi myös säännös, jonka mukaan osa-aikaeläkkeen osalta vakiintunutta ansiotasoa määritettäessä eläketapahtumaa edeltävän vuoden työtulo otettaisiin huomioon vahvistetun työtulon suuruisena, vaikka sitä olisi lisämaksulla korotettu.

Pykälän 9 momentissa säädettäisiin eräitä rajoituksia yrittäjän oikeuteen maksaa lisävakuutusmaksua tai pienennettyä vakuutusmaksua. Ensinnäkään kyseistä oikeutta ei olisi sellaisella yrittäjällä, joka saa TEL:n 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua eläkettä tai 9 §:n 2 momentissa tarkoitetun aloittavan yrittäjän vakuutusmaksualennuksen.

Joustomahdollisuutta ei voisi käyttää myöskään yrittäjä, jolla on maksamattomia vakuutusmaksuja viimeisten viiden vuoden ajalta. Tätä vanhemmat maksujen laiminlyönnit otetaan jo muuten huomioon eläkettä pienentävänä.

Lisävakuutusmaksuoikeus ja vakuutusmaksun pienennysoikeus ei myöskään koskisi yrittäjää sen kalenterivuoden jälkeen, jona hän täyttää 62 vuotta, koska 63 vuotta täytettyään yrittäjä saisi hyväkseen suuremman 4,5 prosentin eläkekarttuman.

7 a §. Pykälässä säädetään nykyisin YEL-eläkkeeseen lisättävästä työeläkelisästä. Eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä eläkelainsäädännön muuttamiseksi ehdotetaan muutettavaksi palkattomien aikojen eläkekertymää koskevaa säännöstöä, jonka vuoksi siinä

samalla ehdotetaan, että pykälän nykyisistä säännöksistä luovuttaisiin ja pykälään siirrettäisiin nykyisessä 7 §:n 4 momentissa oleva säännös eläkkeen perusteena olevan työtulon laskemisesta siten muutettuna kuin mainitusta hallituksen esityksestä tarkemmin ilmenee. Tässä esityksessä 7 a §:n sanamuotoa, sellaisena kuin se on edellä mainitussa hallituksen esityksessä, ehdotetaan muutettavaksi tässä hallituksen esityksessä ehdotetun yrittäjän vuotuisen kokonaistyötulo- ja kokonaistyötulo-käsitteen vuoksi. Lisäksi pykälän sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi myös muista nyt 7 §:ään ehdotetuista muutoksista johtuen.

Keinottelumahdollisuuksien estämiseksi pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan työkyvyttömyyseläkkeen osalta tulevan ajan eläkettä laskettaessa ei otettaisi huomioon lisävakuutusmaksulla korotettua työtuloa eläke-tapahtumaa edeltävältä vuodelta tai työntekijäin eläkelain 7 d §:n 1 tai 2 momenttia sovellettaessa eläketapahtumavuodelta.

9 §. Pykälässä säädetään yrittäjälle määrättävästä vakuutusmaksusta. Eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä eläkelainsäädännön muuttamiseksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös 53 vuotta täyttäneiden yrittäjien korkeammasta vakuutusmaksun prosentista. Tässä esityksessä 7 §:ään ehdotettujen muutosten vuoksi 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi.

13 §. Eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä eläkelainsäädännön muuttamiseksi pykälän sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi euroon siirtymisen vuoksi. Tässä esityksessä 7 ja 7 a §:ään ehdotettujen muutosten vuoksi pykälässä oleva viittaus 7 §:n 1 momenttiin ehdotetaan tarkistettavaksi 7 §:n 2 momentiksi.

14 §. Eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä eläkelainsäädännön muuttamiseksi pykälässä oleva viittaus 3 §:ään ehdotetaan poistettavaksi ja pykälän sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi. Tässä esityksessä 7 §:ään ehdotettujen

muutosten vuoksi pykälässä oleva viittaus 7 §:n 2 momenttiin ehdotetaan tarkistettavaksi 7 §:n 3 ja 7 momentiksi.

1.2. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

16 §. Pykälän 2 momentissa määritellään, mitä sairausvakuutusjärjestelmässä tarkoitetaan työtulolla. Eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ulkomailla olevien ja eräiden muiden henkilöiden sosiaaliturvan rahoitusta koskevaksi lainsäädännöksi lainkohtaa ehdotetaan ulkomaantyöstä johtuvaa muutosta. Edellä yrittäjien eläkelakiin ehdotetun kokonaistyötulokäsitteen vuoksi 16 §:n 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan nyt täsmennettäväksi siten, että sairausvakuutusjärjestelmässä työtulolla tarkoitetaan vain yrittäjien eläkelain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua vahvistettua työtuloa, eikä yrittäjän mahdollisesti maksamaan suurempaan tai pienempään

eläkevakuutusmaksuun perustuvaa työtuloa. Ehdotettu täsmennys merkitsisi, että sairausvakuutuslaissa YEL-työtulo säilyisi asiasisällöltään ennallaan.

33 §. Pykälän 3 momenttiin, jossa säädetään sairausvakuutusmaksun perusteista, ehdotetaan tehtäväksi yhdenmukaisuuden vuoksi vastaavanlainen sanamuodon täsmennys kuin 16 §:n 2 momenttiin.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Siten nyt ehdotetut muutokset tulisivat voimaan samanaikaisesti kuin eduskunnalle jo annettuun hallituksen esitykseen eläkelainsäädännön muuttamiseksi (HE 242/2002 vp) sisältyvät yrittäjien eläkelain muutokset.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki

yrittäjien eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 1 §:n 3 momentin 2 kohta, 7 ja 7 a §, 9 §:n 1 momentti sekä 13 ja 14 §, sellaisina kuin ne ovat laissa /200, seuraavasti:

1 §

Tämä laki ei kuitenkaan koske:

2) yrittäjää, jonka 7 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu vuotuinen työtulo tämän lain alaisesta ansiotyöstä on arvioitava keskimäärin pienemmäksi kuin työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetty rahamäärä kerrottuna kahdellakymmenelläneljällä;

7 §

Yrittäjän eläke määrätään vahvistettujen työtulojen ja maksettujen vakuutusmaksujen mukaan muodostetun kokonaistyötulon perusteella siten kuin tässä pykälässä ja 7 a §:ssä säädetään.

Yrittäjälle vahvistetaan työtuloksi se palkka, joka kohtuudella olisi maksettava, jos hänen tämän lain alaista työtään suorittamaan olisi palkattava vastaavan ammattitaidon omaava henkilö, tai se korvaus, jonka muutoin voidaan katsoa keskimäärin vastaavan sanottua työtä. Vuotuista työtuloa ei kuitenkaan vahvisteta 8 409,40 euroa suuremmaksi.

Vakuutuksen alkaessa eläkelaitos vahvistaa yrittäjän työtulon. Jos työtuloon vaikuttavat

seikat myöhemmin olennaisesti muuttuvat, tarkistetaan se hakemuksesta. Eläkelaitos voi myös omasta aloitteestaan tarkistaa työtulon. Työtuloa ei saa kuitenkaan muuttaa takautuvasti. Sen estämättä, mitä tässä pykälässä säädetään, osa-aikaeläkettä saavan yrittäjän työtuloksi vahvistetaan puolet työntekijäin eläkelain 7 d §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla lasketusta mainitun lain 4 f §:n 3 momentissa tarkoitettua tämän lain mukaisesta vakiintuneesta ansiotulosta.

Sen lisäksi, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään, yrittäjä voi maksaa kalenterivuoden aikana lisävakuutusmaksua, jonka suuruus on vähintään 10 prosenttia 9 §:n 1 momentin mukaisesta vakuutusmaksusta ja enintään mainitun vakuutusmaksun suuruinen. Lisävakuutusmaksu ja 9 §:n 1 momentin mukainen vakuutusmaksu eivät kuitenkaan saa olla yhteensä enempää kuin edellä 2 momentissa tarkoitettua vuotuisen työtulon enimmäismäärää vastaavaan vakuutusmaksun määrä.

Sen estämättä, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään, yrittäjä voi maksaa 9 §:n 1 momentin mukaan määrätyn vakuutusmaksun kalenterivuoden aikana myös pienennettynä. Tällöin vakuutusmaksu on vähintään 10 prosenttia ja enintään 20 prosenttia pienempi kuin 9 §:n 1 momentin

mukainen vakuutusmaksu. Vakuutusmaksu ei kuitenkaan saa olla pienempi kuin 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettua vuotuista työtuloa vastaavan vakuutusmaksun määrä. Vuosia, joina pienennettyjä vakuutusmaksuja maksetaan, voi olla kulloinkin tarkasteltavan seitsemän peräkkäisen kalenterivuoden aikana enintään kolme.

Yrittäjä voi käyttää 4 momentissa tarkoitettua lisävakuutusmaksuoikeutta tai vaihtoehtoisesti 5 momentissa tarkoitettua vakuutusmaksun pienennysoikeutta kerran saman kalenterivuoden aikana. Hän voi rajata maksamansa lisävakuutusmaksun tai pienentämänsä vakuutusmaksun kohdistumaan myös osaan kalenterivuotta. Yrittäjän on ilmoitettava kirjallisesti lisävakuutusmaksun maksamisesta tai vakuutusmaksun pienennyksestä eläkelaitokselle saman kalenterivuoden aikana, jota vakuutusmaksun muutos koskee. Yrittäjän työtulo siltä kalenterivuodelta, jona hän maksaa 4 momentissa tarkoitettua lisävakuutusmaksua tai 5 momentissa tarkoitettua pienennettyä vakuutusmaksua, lasketaan siten, että yrittäjän kalenterivuoden aikana maksamat vakuutusmaksut jaetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön 9 §:n mukaan vahvistaman maksuprosentin sadasosalla. Yrittäjän 2 ja 3 momentin mukaan vahvistettu työtulo tai 7 momentin mukaan laskettu työtulo muodostaa yrittäjän vuotuisen kokonaistyötulon. Osa-aika-eläkkeen vakiintunutta ansiotasoa määrittäessä eläketapahtumaa edeltävän vuoden työtulo otetaan kuitenkin edellä mainitusta poiketen huomioon vahvistetun työtulon suuruus ilman mainittuna vuotena mahdollisesti maksettua lisävakuutusmaksua.

Mitä 4 ja 5 momentissa säädetään, ei koske yrittäjää, joka saa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun lain tai eläkesäännön mukaista eläkettä, eikä yrittäjää, jolla on oikeus 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuun maksunalennukseen tai jolla on 9 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja, maksettavaksi erääntyneitä vakuutusmaksuja maksamatta. Mitä 4 ja 5 momentissa säädetään, ei myöskään koske yrittäjää sen kalenterivuoden jälkeen, jonka aikana hän

täyttää 62 vuotta.

7 a §

Eläkkeen perusteena oleva kokonaistyötulo 53 vuoden iän täyttämiskuukauden päättämiseen saakka saadaan jakamalla sanottuun aikaan kohdistuvien 7 §:n mukaisesti määräytyvien ja työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisesti tarkistettujen yrittäjän vuotuisen kokonaistyötulojen yhteismäärä vastaavalla ajalla.

Eläkkeen perusteena oleva kokonaistyötulo 53 vuoden iän ja 68 vuoden iän täyttämiskuukausien päättämisen väliselle ajalle lasketaan kullekin kalenterivuodelle erikseen. Kunkin kalenterivuoden eläkkeen perusteena oleva työtulo on kyseiseen vuoteen kohdistuvien 7 §:n mukaisesti määräytyvien ja työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisesti tarkistettujen yrittäjän vuotuisen kokonaistyötulojen keskimäärä kyseisenä vuotena.

Eläkkeen perusteena oleva kokonaistyötulo työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden päättämisen väliselle ajalle (tuleva aika) määrätään siten kuin työntekijäin eläkelain 7 c ja 7 d §:ssä sekä 7 f §:ssä säädetään, kuitenkin siten, että työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtumaa edeltävän vuoden työtulossa ei oteta huomioon lisävakuutusmaksua. Jos työntekijäin eläkelain 7 d §:n 1 momentti tai 2 momentti tulee sovellettavaksi, vastaavalta ajalta poistetaan lisämaksun vaikutus työtuloon vain eläketapahtumavuodelta. Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus työntekijäin eläkelain 7 c §:n 2, 3 ja 6 momentissa sekä mainitun lain 7 d §:n 1 momentissa määritellystä tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin mikä tämän lain alaisten työansioiden osuus on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2 ja 10—13 kohdissa mainittujen lakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä työntekijäin eläkelain 7 c §:n 2 momentin mukaisena tarkasteluajana.

Jos eläkelaitoksen oikeus vakuutusmaksun saamiseen on menetetty 12 §:n 6 momentin mukaisesti, vähennetään siltä kalenterivuodelta, jolta vakuutusmaksu on

vanhentunut, 1 ja 2 momentin mukaan laskettavaa eläkkeen perusteena olevaa kokonaistyötuloa ottaen huomioon saamatta jääneet vakuutusmaksut siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Eläkkeen perusteena olevaa kokonaistyötuloa 1 ja 2 momentin mukaisesti laskettaessa tämän lain mukaisiin työtuloihin rinnastetaan työntekijäin eläkelain 6 a §:n 2 momentissa säädetty osuus mainitun pykälän 1 momentissa lueteltujen etuuksien perusteena olevista työ- ja ansiotuloista ja mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettun jatkokarttuman perusteena oleva työtulo. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos työntekijäin eläkelain 6 a §:ssä mainittujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot taikka jatkokarttuma otetaan huomioon mainitun lain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain mukaista eläkettä laskettaessa.

9 §

Yrittäjä on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, joka lasketaan 7 §:n 2 ja 3 momentin mukaan vahvistetusta työtulosta soveltamalla sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamaa maksuprosenttia. Ministeriö vahvistaa vuosittain maksuprosentin, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keski-määräistä vakuutusmaksua prosentteina palkoista, kun

työntekijäin eläkelain 12 b §:n mukaista 53 vuotta täyttäneiden työntekijöiden korotetun vakuutusmaksun osuutta ei oteta huomioon. Yrittäjän 53 ikävuoden täyttämistä seuraavan kalenterivuoden alusta lukien maksuprosentiksi vahvistetaan kuitenkin edellä tarkoitettu prosenttimäärä lisätynä yhtä monella prosenttiyksiköllä kuin työntekijäin eläkelain 12 b §:ssä tarkoitettu 53 vuotta täyttäneiden työntekijäin eläkemaksu ylittää sitä nuorempien työntekijäin eläkemaksun.

13 §

Vahvistetut työtulot ja 7 §:n 2 momentissa säädetty rahamäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä säädetään.

14 §

Edellä 1 §:n 5 momentissa tarkoitettuun Eläketurvakeskuksen päätökseen sekä 7 §:n 3 ja 7 momentissa tarkoitettuun eläkelaitoksen päätökseen saa hakea muutosta ja päätöksen poistamista siten kuin työntekijäin eläkelaiissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Lain 7 §:n 1 momentissa säädetty rahamäärä vastaa vuodelle 1970 vahvistettua palkkaindeksilukua.

2.

Laki**sairausvakuutuslain 16 ja 33 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 16 §:n 2 momentti ja 33 §:n 3 momentin johdantokappale, sellaisina kuin ne ovat, 16 §:n 2 momentti laissa /200 ja 33 §:n 3 momentin johdantokappale laissa 511/2001, seuraavasti:

16 §

Työtulolla tarkoitetaan työ- tai virkasuhteesta saatua palkkatuloa ja siihen verrattavaa henkilökohtaista tuloa, yrittäjien eläkelain (468/1969) 7 §:n 2 momentin mukaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa sekä maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) mukaista kunkin vuoden työtuloa sekä työntekijäin eläkelain 7 §:n 2 momentissa, lyhytaikaisissa työ-suhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 6 §:ssä ja taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua palkkaa, jota ulkomaantyössä pidetään eläkepalkkaan luettavan työansion ja eläkevakuutusmaksujen perusteena.

Työtuloksi ei kuitenkaan katsota rojalteja, suorituksia henkilöstörahastoon, käteistä voittopalkkiota, voitonjakoa eikä tuloverolain (1535/1992) 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella.

33 §

Jos vakuutettu on maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain nojalla vakuutettu, sairausvakuutusmaksun perusteena käytetään maatalousyrittäjien eläkelain mukaista kunkin vuoden työtuloa ja

yrittäjien eläkelain 7 §:n 2 momentin
mukaista kunkin vuoden vahvistettua
työtuloa siltä osin, kuin työtulo korvaa: _____

_____ Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä
tammikuuta 2005.

_____

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

Liite
Rinnakkaistekstit

1.

Laki**yrittäjien eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 1 §:n 3 momentin 2 kohta, 7 ja 7 a §, 9 §:n 1 momentti sekä 13 ja 14 §, sellaisina kuin ne ovat laissa /200, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Tämä laki ei kuitenkaan koske:

2) yrittäjää, jonka 7 §:ssä tarkoitettu vuotuinen työtulo tämän lain alaisesta ansiotyöstä on arvioitava keskimäärin pienemmäksi kuin työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetty rahamäärä kerrottuna kahdellakymmenellä neljällä;

7 §

Eläkkeen perusteena olevan työtulon määräämistä varten yrittäjälle vahvistetaan työtuloksi se palkka, joka kohtuudella olisi maksettava, jos hänen tämän lain alaista työtään suorittamaan olisi palkattava vastaavan ammattitaidon omaava henkilö, tai se korvaus, jonka muutoin voidaan katsoa keskimäärin vastaavan sanottua työtä. Vuotuista työtuloa ei kuitenkaan vahvisteta 50 000 markkaa suuremmaksi.

Ehdotus

1 §

Tämä laki ei kuitenkaan koske:

2) yrittäjää, jonka 7 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu vuotuinen työtulo tämän lain alaisesta ansiotyöstä on arvioitava keskimäärin pienemmäksi kuin työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetty rahamäärä kerrottuna kahdellakymmenellä neljällä;

7 §

Yrittäjän eläke määrätään vahvistettujen työtulojen ja maksettujen vakuutusmaksujen mukaan muodostetun kokonaistyötulon perusteella siten kuin tässä pykälässä ja 7 a §:ssä säädetään.

Yrittäjälle vahvistetaan työtuloksi se palkka, joka kohtuudella olisi maksettava, jos hänen tämän lain alaista työtään suorittamaan olisi palkattava vastaavan ammattitaidon omaava henkilö, tai se korvaus,

Vakuutuksen alkaessa eläkelaitos vahvistaa yrittäjän työtulon. Jos työtuloon vaikuttavat seikat myöhemmin olennaisesti muuttuvat, tarkistetaan se hakemuksesta. Eläkelaitos voi myös omasta aloitteestaan tarkistaa työtulon. Työtuloa ei saa kuitenkaan muuttaa takautuvasti. Sen estämättä, mitä tässä pykälässä säädetään, osa-aikaeläkettä saavan yrittäjän työtuloksi vahvistetaan puolet 5 b §:n 2 momentissa tarkoitettusta keskimääräisestä työtulosta.

Jos yrittäjän työtulo tulee 2 momentin mukaisesti korotettavaksi vähintään yhdellä kolmanneksella tai alennettavaksi vähintään yhdellä neljänneksellä eikä työtuloon vaikuttavien seikkojen voida katsoa olennaisesti muuttuneen jo aikaisemmin kuin neljä vuotta ennen tarkistusta, yrittäjän toiminnan katsotaan tällöin sen yhdenjaksoisuudesta huolimatta jatkuvan tarkistuksen jälkeen uutena 4 §:ssä tarkoitettuna jaksoneu. Yrittäjän toiminnan ei kuitenkaan katsota välillä katkenneen, ellei yrittäjän toiminta ole tarkistuksen jälkeen jatkunut neljää kuukautta tai jakson alkamisesta ole eläketapahtuman sattuessakin kulunut neljää vuotta.

Eläkkeen perusteena oleva työtulo saadaan jakamalla vahvistettujen ja työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti tarkistettujen työtulojen yhteismäärä vastaavalla ajalla. Jos eläkelaitoksen oikeus vakuutusmaksun saamiseen on menetetty 12 §:n 6 momentin mukaisesti, vähennetään siltä kalenterivuodelta, jolta vakuutusmaksu on vanhentunut, eläkkeen perusteena olevaa työtuloa ottaen huomioon saamatta jääneet vakuutusmaksut siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Jos yrittäjälle on vahvistettu työtulo 23 vuoden iän täyttämisen jälkeiseltä ajalta, eläkkeen perusteena olevaa työtuloa määrättäessä jätetään sanotun iän täyttämistä edeltäneet työtulot ja vastaava aika huomioon ottamatta.

Eläketurvakeskus voi antaa eläkelaitoksille yleisiä ohjeita tämän pykälän soveltamisesta.

jonka muutoin voidaan katsoa keskimäärin vastaavan sanottua työtä. Vuotuista työtuloa ei kuitenkaan vahvisteta 8 409,40 euroa suuremmaksi.

Vakuutuksen alkaessa eläkelaitos vahvistaa yrittäjän työtulon. Jos työtuloon vaikuttavat seikat myöhemmin olennaisesti muuttuvat, tarkistetaan se hakemuksesta. Eläkelaitos voi myös omasta aloitteestaan tarkistaa työtulon. Työtuloa ei saa kuitenkaan muuttaa takautuvasti. Sen estämättä, mitä tässä pykälässä säädetään, osa-aikaeläkettä saavan yrittäjän työtuloksi vahvistetaan puolet työntekijäin eläkelain 7 d §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla lasketusta mainitun lain 4 f §:n 3 momentissa tarkoitettusta tämän lain mukaisesta vakiintuneesta ansiotulosta.

Sen lisäksi, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään, yrittäjä voi maksaa kalenterivuoden aikana lisävakuutusmaksua, jonka suuruus on vähintään 10 prosenttia 9 §:n 1 momentin mukaisesta vakuutusmaksusta ja enintään mainitun vakuutusmaksun suuruinen. Lisävakuutusmaksu ja 9 §:n 1 momentin mukainen vakuutusmaksu eivät kuitenkaan saa olla yhteensä enempää kuin edellä 2 momentissa tarkoitettujen vuotuisen työtulon enimmäismäärää vastaavan vakuutusmaksun määrä.

Sen estämättä, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään, yrittäjä voi maksaa 9 §:n 1 momentin mukaan määrätyn vakuutusmaksun kalenterivuoden aikana myös pienennettynä. Tällöin vakuutusmaksu on vähintään 10 prosenttia ja enintään 20 prosenttia pienempi kuin 9 §:n 1 momentin mukainen vakuutusmaksu. Vakuutusmaksu ei kuitenkaan saa olla pienempi kuin 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettua vuotuista työtuloa vastaavan vakuutusmaksun määrä. Vuosia, joihin pienennettyjä vakuutusmaksuja maksetaan, voi olla kulloinkin tarkasteltavan seitsemän peräkkäisen kalenterivuoden aikana enintään kolme.

Yrittäjä voi käyttää 4 momentissa tarkoitettua lisävakuutusmaksuoikeutta tai vaihtoehtoisesti 5 momentissa tarkoitettua vakuutusmaksun pienennysoikeutta kerran saman kalenterivuoden aikana. Hän voi rajata maksamansa lisävakuutusmaksun tai pienentämänsä vakuutusmaksun kohdistumaan myös osaan kalenterivuotta. Yrittäjän on ilmoitettava kirjallisesti lisävakuutusmaksun maksamisesta tai vakuutusmaksun

pienennyksestä eläkelaitokselle saman kalenterivuoden aikana, jota vakuutusmaksun muutos koskee.

Yrittäjän työtulo siltä kalenterivuodelta, jona hän maksaa 4 momentissa tarkoitettua lisävakuutusmaksua tai 5 momentissa tarkoitettua pienennettyä vakuutusmaksua, lasketaan siten, että yrittäjän kalenterivuoden aikana maksamat vakuutusmaksut jaetaan sosiaali- ja terveysministeriön 9 §:n mukaan vahvistaman maksuprosentin sadasosalla.

Yrittäjän 2 ja 3 momentin mukaan vahvistettu työtulo tai 7 momentin mukaan laskettu työtulo muodostaa yrittäjän vuotuisen kokonaistyötulon. Osa-aikaeläkkeen vakiintunutta ansiotasoa määrittäessä eläketapahtumaa edeltävän vuoden työtulo otetaan kuitenkin edellä mainitusta poiketen huomioon vahvistetun työtulon suuruisena ilman mainittuna vuotena mahdollisesti maksettua lisävakuutusmaksua.

Mitä 4 ja 5 momentissa säädetään, ei koske yrittäjää, joka saa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua lain tai eläkesäännön mukaista eläkettä, eikä yrittäjää, jolla on oikeus 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuun maksunalennukseen tai jolla on 9 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja, maksettavaksi erääntyneitä vakuutusmaksuja maksamatta. Mitä 4 ja 5 momentissa säädetään, ei myöskään koske yrittäjää sen kalenterivuoden jälkeen, jonka aikana hän täyttää 62 vuotta.

7 a §

Muuta kuin osa-aikaeläkettä korotetaan työeläkelisällä, jos yrittäjä on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen taikka kuntoutusrahain (611/91) mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella, ei kuitenkaan, jos kuntoutusrahaa on maksettu eläkkeen lisänä.

Edellä 1 momentissa mainittu etuus ei oikeuta työeläkelisään, jos etuus on maksettu:

- 1) ajalta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona yrittäjä on täyttänyt 23 vuotta;
- 2) ajalta ennen sitä kalenterivuotta, jona yrittäjällä on ollut ensimmäinen työnteki-

7 a §

Eläkkeen perusteena oleva kokonaistyötulo 53 vuoden iän täyttämiskauden päättämiseen saakka saadaan jakamalla sanottuun aikaan kohdistuvien 7 §:n mukaisesti määräytyvien ja työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisesti tarkistettujen yrittäjän vuotuisen kokonaistyötulojen yhteismäärä vastaavalla ajalla.

Eläkkeen perusteena oleva kokonaistyötulo 53 vuoden iän ja 68 vuoden iän täyttämiskausien päättämisen väliselle ajalle lasketaan kullekin kalenterivuodelle erikseen. Kunkin kalenterivuoden eläkkeen perusteena oleva työtulo on kyseiseen vuoteen kohdistuvien 7 §:n mukaisesti määräytyvien ja työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisesti tarkistettujen yrittäjän vuotuisen kokonaistyötulojen keskimäärä

jän eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava virka- tai työsuhde taikka yrittäjätoiminta, tai sanotulta kalenterivuodelta;

3) kalenterivuodelta, jonka ajan yrittäjä on ollut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitussa laissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännössä tarkoitettussa virka- tai työsuhhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, jolle yrittäjä ole samana kalenterivuonna ansainnut lyhytaikaisissa työsuhhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) mukaista palkkaa vähintään sanotun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua rajamäärää; eikä 4) eläketapahtuman sattumisvuodelta.

Työeläkelisä lasketaan kertomalla 80 prosenttia eläkkeen määrästä niiden kuukausien luku-määrällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (etuuskuukaudet), ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan yrittäjän 23 vuoden iän täyttämistä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta yrittäjä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrätessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.

Jos yrittäjä on saanut 1 momentissa tarkoitettua etuutta täyttä korvausta pienempänä, etuus-päivien lukumääränä käytetään saatuja korvauksia vastaavien täysien päivien lukumäärää.

kyseisenä vuotena.

Eläkkeen perusteena oleva kokonaistyötulo työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden päättymisen väliselle ajalle (tuleva aika) määrätään siten kuin työntekijäin eläkelain 7 c ja 7 d §:ssä sekä 7 f §:ssä säädetään, kuitenkin siten, että työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtumaa edeltävän vuoden työtulossa ei oteta huomioon lisävakuutusmaksua. Jos työntekijäin eläkelain 7 d §:n 1 momentti tai 2 momentti tulee sovellettavaksi, vastaavalla ajalla poistetaan lisämaksun vaikutus työtuloon vain eläketapahtumavuodelta. Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus työntekijäin eläkelain 7 c §:n 2, 3 ja 6 momentissa sekä mainitun lain 7 d §:n 1 momentissa määritellystä tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin mikä tämän lain alaisten työansioiden osuus on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2 ja 10—13 kohdissa mainittujen lakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä työntekijäin eläkelain 7 c §:n 2 momentin mukaisena tarkasteluaikana.

Jos eläkelaitoksen oikeus vakuutusmaksun saamiseen on menetetty 12 §:n 6 momentin mukaisesti, vähennetään siltä kalenterivuodelta, jolta vakuutusmaksu on vanhentunut, 1 ja 2 momentin mukaan laskettavaa eläkkeen perusteena olevaa kokonaistyötuloa ottaen huomioon saamatta jääneet vakuutusmaksut siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Eläkkeen perusteena olevaa kokonaistyötuloa 1 ja 2 momentin mukaisesti laskettaessa tämän lain mukaisiin työtuloihin rinnastetaan työntekijäin eläkelain 6 a §:n 2 momentissa säädetty osuus mainitun pykälän 1 momentissa lueteltujen etuuksien perusteena olevista työ- ja ansiotuloista ja mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettun jatkokarttuman perusteena oleva työtulo. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos työntekijäin eläkelain 6 a §:ssä mainittujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot taikka jatkokarttuma otetaan huomioon mainitun lain, lyhytaikaisissa työsuhhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain mukaista eläkettä laskettaessa.

9 §

Yrittäjä on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, joka lasketaan vahvistetusta työtulosta soveltamalla sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamaa maksuprosenttia. Maksuprosentin ministeriö vahvistaa vuosittain samaksi kuin se prosenttimäärä, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräistä vakuutusmaksua prosentteina palkoista.

9 §

Yrittäjä on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, joka lasketaan 7 §:n 2 ja 3 momentin mukaan vahvistetusta työtulosta soveltamalla sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamaa maksuprosenttia. Ministeriö vahvistaa vuosittain maksuprosentin, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräistä vakuutusmaksua prosentteina palkoista, kun työntekijäin eläkelain 12 b §:n mukaista 53 vuotta täyttäneiden työntekijöiden korotetun vakuutusmaksun osuutta ei oteta huomioon. Yrittäjän 53 ikävuoden täyttämistä seuraavan kalenterivuoden alusta lukien maksuprosentiksi vahvistetaan kuitenkin edellä tarkoitettu prosenttimäärä lisätynä yhtä monella prosenttiyksiköllä kuin työntekijäin eläkelain 12 b §:ssä tarkoitettu 53 vuotta täyttäneiden työntekijäin eläkemaksu ylittää sitä nuorempien työntekijäin eläkemaksun.

13 §

Vahvistetut työtulot sekä 7 §:n 1 momentissa säädetty markkamäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

13 §

Vahvistetut työtulot ja 7 §:n 2 momentissa säädetty rahamäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä säädetään.

14 §

Edellä 1 §:n 5 momentissa ja 3 §:ssä tarkoitettuihin eläketurvakeskuksen päätöksiin sekä 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin eläkelaitoksen päätöksiin saa hakea muutosta ja päätöksen poistamista siten kuin työntekijäin eläkelaisissa säädetään.

14 §

Edellä 1 §:n 5 momentissa tarkoitettuun Eläketurvakeskuksen päätökseen sekä 7 §:n 3 ja 7 momentissa tarkoitettuun eläkelaitoksen päätökseen saa hakea muutosta ja päätöksen poistamista siten kuin työntekijäin eläkelaisissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2005.

Lain 7 §:n 1 momentissa säädetty rahamäärä vastaa vuodelle 1970 vahvistettua palkkaindeksilukua.

2.

Laki

sairausvakuutuslain 16 ja 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 16 §:n 2 momentti ja 33 §:n 3 momentin johdantokappale, sellaisina kuin ne ovat, 16 §:n 2 momentti laissa /200 ja 33 §:n 3 momentin johdantokappale laissa 511/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

Työtulolla tarkoitetaan työ- tai virkasuhteesta saatua palkkatuloa ja siihen verrattavaa henkilökohtaista tuloa sekä yrittäjien eläkelain (468/1969) ja maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) mukaista kunkin vuoden työtuloa. Työtuloksi ei kuitenkaan katsota rojalteja, suorituksia henkilöstörahaan, käteistä voittopalkkiota, voitonjakoa eikä tuloverolain (1535/1992) 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella.

Työtulolla tarkoitetaan työ- tai virkasuhteesta saatua palkkatuloa ja siihen verrattavaa henkilökohtaista tuloa, yrittäjien eläkelain (468/1969) 7 §:n 2 momentin mukaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa sekä maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) mukaista kunkin vuoden työtuloa sekä työntekijäin eläkelain 7 §:n 2 momentissa, lyhytaikaisissa työ-suhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 6 §:ssä ja taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua palkkaa, jota ulkomaantyössä pidetään eläkepalkkaan luettavan työansion ja eläkevakuutusmaksujen perusteena. Työtuloksi ei kuitenkaan katsota rojalteja, suorituksia henkilöstörahaan, käteistä voittopalkkiota, voitonjakoa eikä tuloverolain (1535/1992) 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella.

33 §

Jos vakuutettu on maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain nojalla vakuutettu, sairausvakuutusmaksun perusteena käytetään maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain mukaista kunkin vuoden työtuloa siltä osin kuin tämä työtulo

Jos vakuutettu on maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain nojalla vakuutettu, sairausvakuutusmaksun perusteena käytetään maatalousyrittäjien eläkelain mukaista kunkin vuoden työtuloa ja yrittäjien eläkelain 7 §:n 2 momentin mu-

korvaa:

kaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa
siltä osin, kuin työtulo korvaa:

_____

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2005.*

_____